Liikenne- ja viestintävaliokunnalle 29.3.2017

Suomen Suoramainonta Oy:n ehdotukset postilain muuttamiseksi

Postinumerojärjestelmän ylläpito neutraalille toimijalle

Hallituksen esityksessä todetaan, että postinumerojärjestelmän ylläpito jäisi yleispalveluvelvoitteen haltijan tehtäväksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yleispalveluvelvoitteen haltija (nykyisin Posti Oyj) voi itse määritellä kaiken jakelutoiminnan perusteena Suomessa olevan postinumerojärjestelmän oman liiketoimintansa kannalta edulliseksi. Yleispalveluvelvoitteen haltija voisi siis määrätä millaisia jakelualueita Suomessa on, eivätkä muut markkinatoimijat voisi vaikuttaa niihin millään tavalla.

Postinumeroiden määrittämisellä on suuria vaikutuksia esimerkiksi pakettitoimituksista, mainosten suorajakelusta tai sanomalehtien varhaisjakelusta vastaavien yritysten toimintaan, sillä postinumeroiden avulla määritellään jakelualueen erityispiirteet, esimerkiksi sisältääkö jokin postinumeroalue haja-asutusaluetta vai taajama-aluetta tai näiden yhdistelmää. Myös lakiesityksessä mainittu hankintamenettely tulee viime kädessä perustumaan yleispalveluvelvoitteen haltijan määrittämiin postinumeroihin.

Reilun kilpailun ja tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi hallituksen esityksen 37 § tulisi muuttaa siten, että postinumerojärjestelmä olisi joko viranomaisten, kuten Viestintäviraston vastuulla, tai sen ylläpito annettaisiin Ruotsin mallin mukaisesti alan toimijoiden ja viranomaisten yhteenliittymän vastuulle. Tällöin yhteenliittymä kehittää ja sopii muutoksista postinumerojärjestelmään sekä vastaa järjestelmän ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista.

Paikkatietoon perustuvat osoiterekisterin tiedot avoimeksi

Yleispalveluvelvoitteen haltija ylläpitää osoiterekisterin yhteydessä huoneistokohtaista tietoa postilaatikoiden sijainnista sekä yksityiskohtaisista jakelureiteistä. Nämä tiedot ovat olennaisia kaiken jakeluliiketoiminnan kannalta, sillä toisinaan osoitteiden ja postilaatikoiden varsinaisen sijainnin välillä ei ole suoraa yhteyttä. Paikkatietoon perustuva osoiterekisterin käyttö mahdollistaa logistiikan tehokkaan suunnittelun, joka on uusien palveluiden käyttöönoton ja kustannustehokkuuden noston edellytys. Nämä ovat myös hallituksen esityksessä ehdotettuun hankintamenettelyyn osallistumisen kannalta olennaisia tietoja.

Osoiterekisteri tulisi avata osoite-, rappu- ja huoneistokohtaisesti ja sisältäen paikkatiedon (koordinaatit) kaikkien markkinatoimijoiden käytettäväksi. Hallituksen esityksen 38 § tulisi velvoittaa osoiterekisteriä ylläpitävää postiyritystä luovuttamaan nämä tiedot muille toimijoille jakelu- ja postitoiminnan hoitamiseksi käyttökelpoisessa muodossa, avoimin ja syrjimättömin ehdoin sekä irrottamiskustannuksin.

Jakeluvolyymin yhdistäminen tulee kirjata selkeämmin lakiin

Tällä hetkellä kaupunki- ja taajama-alueiden jakelun tuotoilla rahoitetaan haja-asutusalueiden jakelua noin 100 miljoonan eurolla vuosittain. Mikäli postinjakelu kilpailutetaan reiluin ehdoin, lukuisia kuluttajille toimitettavia palveluita voidaan yhdistää kilpailutuksen voittaneen jakeluoperaattorin kuljetuksiin. Tällöin vain yksi auto tekee jakelun nykyisen jopa 3–4 auton sijaan, eikä erillistä kompensaatiota haja-asutusalueiden jakelun turvaamiseksi enää tarvita. Samalla kuluttajien saamat palvelut paranevat ja monimuotoistuvat sekä ympäristöön kohdistuvat rasituksen vähenevät. Edellytyksenä kuitenkin on, että yleispalveluvelvollisen toimijan koko jakeluvolyymi, ei siis ainoastaan kirjelähetykset, tulee kilpailutuksen voittaneen toimijan hoidettavaksi kilpailutettavalla alueella. Hallituksen esityksen 17 §:n perusteluissa tulisi selvemmin kirjata tavoite jakeluvolyymien yhdistämisestä riippumatta siitä, onko kyse yleispalveluvelvoitteen mukaisista vai kaupallisin sopimuksin sovituista palveluista. Tämä olisi liikennekaaren tavoitteiden mukaista. Lisäksi 17 §:ssä tulisi velvoittaa yleispalvelun tarjoajaa hankkimaan jakelun lisäksi viisipäiväisen postin keräily.

Muiden postiyritysten korvausvelvoite tulee poistaa

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että 33 § säilytetään ennallaan, vaikka jakelupäiviä vähennetään, jakelun laatu standardia kevennetään merkittävästi ja yleispalveluvelvolliselle sallitaan kohtuullinen kate. Kyseisen momentin mukaan muiden postiyritysten tulee osallistua yleispalvelun tarjoajan mahdollisesta kohtuuttomasta taloudellisesta rasitteesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Tästä kuitenkin säädettäisiin erikseen lailla. Edellä mainittu velvoite ei edistä kilpailun syntymistä postimarkkinoille, sillä momentista on muodostunut markkinoille tulon este. Hinnoittelua koskevissa perusteluissa todetaan, että ”ehdotus myös mahdollistaa yleispalvelun tarjoajan kaupallisen toiminnan ilman valtion rahoitusta”. Muille postiyrityksille asetettu korvausvelvoite tulisi siis poistaa tarpeettomana.

Mikäli postilain 33 § kuitenkin säilytetään ennallaan, tulisi hankintamenettelyn tehokas hyödyntäminen kirjata yleispalvelun tarjoajan kustannusten korvaamisen edellytykseksi.

Suomen Suoramainonta Oy | Hankasuontie 3, FI-00390 HELSINKI | +358 9 5615 6400 | www.suoramainonta.fi